

Realnost je sicer velikanska moč, ali realnosti se celokupni narod ne sme udati popolnoma, zlasti ne majhen narod, zakaj šele če se odreče vsem svojim idealom, če smatra vse ideale samo za prazne pene, šele tedaj je izgubljeno vse upanje, da prestane strašne viharje ki pretresajo države in sosebno našo.

Toda v naših srcih živi resnična ljubezen za vse to, kar je združeno z našo narodnostjo, z našo narodno individualnostjo. Vzlic vsem oviram se gospodarski in kulturalno emancipujemo. Počasi sicer ali brez odnehanja polagoma opeko za opeko na našo narodno stavbo. Spravili smo jo že iz tal, začela se je dvigati in kar je doslej narejeno, nam obeta, da stavba sicer ne bo kolosalna, da pa bo trdna in udobna. Le upanja ne izgubiti, vere v lastno moč potem mora končno priti tisti srečni in veseli dan, ki ga je v duhu videl jeden največjih naših pesnikov, tisti dan, ko začujemo glas:

Le ostani, borni narod moj,
Do danes v prah teptan;
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je vstajenja dan.

S-c.

Politični pregled.

Državni zbor. — Zasedanje drž. zbora sicer ni zaključeno, ali božične počitnice, katere je državni zbor nastopil utegnejo precej dolgo trajati. V seji dne 12. t. m. se je razpravljalo o kvoti. V isti seji je posl. Povše izročil dve prošnji kranjske kmetijske družbe glede nadzorovanja živine, ki se uvaža iz Ogrske in glede pristojbin pri prepisih kmetijskih domov. Gregorec je vložil predlog glede ustanovitve nadsodišča v Ljubljani, dr. Ferjančič pa je interpeliral radi suspendiranja prof. Frischaufa. V seji dne 13. t. m. so se primerili viharji prizori. Berks je ostro prijel pravosodnega ministra, ker na nobeno interpelacijo ni odgovoril, potem pa se je nadaljevala debata o kvoti. V večerni seji je bila dolga razprava radi štrajka v Cvikavi. V seji dne 16. se je rešil zakon o služabniških plačah. Gregorec je vložil zakonski načrt o varstvu manjšin. Žižkar pa je interpeliral radi okrajnega glavarstva v Konjicah.

Kriza. — Ministrstvo Clary je proti obstrukciji Čehov podleglo. Poskušalo se je na vse mogoče načine, da se ohrani pri življenju, skrivalo se je celo za krono, a vse to ni nič zaleglo. Že ko so Čehi začeli obstrukcijo, se je vedelo, da se ministrstvo ne vzdrži, da bo moralo odstopiti ali pa vladati s § 14. Slednje Claryjevemu ministrstvu ni bilo mogoče, ker si je s svojo izjavo glede porabe § 14. vezalo roke. Ko je vlada videla, da jej teče voda v grlo, da absolutno nobenega upanja ni, da bi se dale „državne potrebe“ parlamentarnim potom dognati, se je hotelo rešiti s tem, da je poskušalo doseči podaljšanje termina za rešitev rečenih državnih potreb, toda ogerska vlada je rekla quod non! Zahtevala je, da se mora zakon o razdelitvi užitnin na vsak način uveljaviti s 1. januarjem, bodisi na katerikoli način, ali parlamentarnim potom ali pa s § 14. Minolo soboto je prišel ogerski ministerski predsednik Szell na Dunaj in je to na merodajnih mestih razložil. Ker je pa parlamentarna resitev zakona o užitninah, dalje zakona o kvoti in budgetnega provizorija nemoogoča, § 14. pa se ministrstvo ne more poslužiti, je bilo sklenjeno, da odstopi vlada. Sledi je druga vlada, ki bo takisto uradniška in kolikor toliko levičarska. Ta vlada pa se parlamentu ne prestavi, nego bc samo državne potrebe uveljavila

s § 14. Državni zbor pojde na počitnice in se toliko časa ne skliče, dokler se nasprotja mej strankami ne ublaže. Poskusilo se bo mej tem časom doseči spravo mej Čehi in Nemci in ako se to posreči, se ustanovi nova parlamentarna večina in pride na krmilo novo definitivno ministrstvo, seveda če se vse tako zgodi, kakor se v višjih krogih računa. Gotovosti, da se to vse spolni, ni sedaj nobene in zato se tudi kot realni politiki ne spuščamo v kombinacije, nego se držimo sedanosti. Novo ministrstvo, ki je dobimo, se od sedanjega ne bo čisto nič razločevalo. Prisegalo bo na ista načela, kakor Claryjeva vlada, samo v tem oziru bo imelo proste roke, da bo lahko porabljalo § 14.

Avstrijska delegacija. — Predvčerajšnjim je imel proračunski edsek avstrijske delegacije sejo in je sprejel vladne predloge glede zboljšanja plač čestnikom in pa dovolil večerjo vojakom. Poročevalec delegat Walterskirchen se je pritoževal pri tej priliki, da se sklicujejo kontrolni shodi rezervistov ob nedeljah in praznikih. Priporočal je vojni upravi spremeno sedanjega vojaškega kazenskega zakonika. Priporočal je tudi vojni upravi, da se pri nabavi potrebščin za vojsko ozira v prvi vrsti na domače in male obrtnike ter gleda na to, da se kmetijstvu ne škoduje toliko s tem, da se sklicujejo rezervisti kmetijskega stanu k vojaškim vajam brž takrat, ko bi bili najpotrebnejši doma. Delegat Gessman je priporočal, da vendar jedenkrat skrajšajo triletno vojaško službeno dobo na dveletno. S tem, da bi se znižali zdatno državni stroški, in se v prvi vrsti ohranile poljedelstvu delavske moči, ki jako pomanjkujejo dandanes, in so vsled tega tudi jako drage. Delegat dr. Kramar je rekel, da Čehi ne bodo glasovali za zvišanje proračuna vojnega ministerstva, in za zboljšanje častniških plač, a to iz ekonomičnih ozirov. Očital je vojnemu ministrstvu, da hoče zadušiti v vojaki, ki niso nemške narodnosti, narodni čut. Omenjal je pri tej priliki preostro postopanje proti onim češkim rezervistom, ki so se zglasali pri kontrolnih shodih z besedo „zle“, ter grajal vojaška oblastva tudi zaradi tega, ker niso enakomerno strogo postopala proti vsem onim, ki se niso pri kontrolnih shodih zglasali z nemškim „hier“. Končno je začel odgovarjati vojni minister Kriegshammer. Glede vojaškega kazenskega zakona je rekel, da kmalu predloži dotični zakonski načrt. Zatrdil je dalje, da se vojna uprava pri nabavi vojnih potrebščin skrbno ozira na domačo malo obrt, ter da vedno gleda na to, da se kolikor mogoče manj škoduje poljedelstvu pri sklicevanju rezervistov kmetijskega stanu k vojaškim vajam. Glede vršitve kontrolnihshodov ob nedeljah in praznikih, pa je rekel minister, da je hotelo ministrstvo s tem le olajšati vojaško dolžnost ter obvarovati rezerviste gmotne škode, s tem, da jim ni treba zgubljati časa ob delavnikih. Prirejali so pa kontrolne shode vedno ob takem času, da niso bili rezervisti zadržani udoležiti se božje službe. Glede na izvajanja dr. Kramača je odgovoril minister, da bode vojna uprava, kateri so vse narodnosti enakoveljne, strogo pazila na to, da se ne zaneso v vojaške čete narodni prepiri. Glede „zde“, „tukaj“ itd. je dejal, da so se tudi v prejšnjih časih pri kontrolnih shodih zglasali rezervisti v drugih, a ne samo v nemškem jeziku, a da se niti opazilo ni. Odkar se je pa to začelo dogajati z demonstrativnim namenom, vojna uprava več tega trpeti ne more in ne sme in sicer v interesu discipline. Kar se pa tiče dr. Kramačove trditve, kakor, da bi se ne bilo postopalo enako strogo proti vsem onim, ki se niso zglasali v nemškem jeziku, je trdil minister, da to ni res. V tem pogledu je bil najbrže vojni minister slabo podučen, zakaj nekateri slučajji, ki so se prigodili v Trstu se strani Italijanov, ki so se zglasali v italijanskem jeziku, ne da bi bili kaznovani zaradi tega, nam so v dokaz, da je imel dr. Kramač popolnoma prav. V debato je posegel tudi dr. Ferjančič. Prihodnja plenarna seja avstrijske delegacije bo šele 29. decembra. Tedaj se dovoli štirimesečen budgetni provizorij.

Deželni zbori — se skličejo na dan 29. deembra meseca

Desnice ni več. — Češka obstrukcija je razgnala desničarsko zvezo. Poljaki, nemška katoliška stranka in jugoslovanski poslanci so se uprli češki obstrukciji in to je prouzročilo, da so Čehi sklenili, postopati odslej povsem po svojih nazorih. Kar naravnost so izpovedali, da desnica več zanje ne eksistira, ker jih je pustila na cedilu. To se je zgodilo ravno v trenutku, ko je padlo Claryjevo ministrstvo, vsled česar se upa, da se vendar še doseže kako sporazumljenje mej desničarskimi strankami.

Proračunski odsek — je imel dolge debate o budgetnem provizoriju. Clary je delal pri ti priliki Čehom najlepše komplimente toda brez uspeha. V debato je posegel tudi dr. Krek, ki je v daljšem jako dobrim govoru precizoval slovenske zahteve.

Ogerska. — Vlada je v prav velikih stiskah. V državnem zboru je nastala obstrukcija, kateri je namen, preprečiti sprejetje kvotnega zakona Szell je prav vsled tega porabil neprilike grofa Claryja in tega strmoglavil, ker dobi tako čas, da ukroti opozicijo. Vsled razmer v avstrijskem parlamentu določi zopet cesar kvoto za eno leto in toraj ogerski vladi ni treba privoljenja državnega zbora.

Vojna v južni Afriki. — Angleži so čakali zadnji čas kar tri strašne poraze v južni Afriki. Najprej je bila poražena zapadna armada, ki jo vodi lord Methuen, potem je bila pobita srednja armada pod generalom Gatacre. Naposled pa je še vzhodna poglavitna armada pod poveljstvom generala Bulerja bila tepena. Hotela je odgnati Bure od Ladysmitha. V to svrhu je poskusila priti čez reko Tugela, a tam je bila takorekoč uničena. Zgubila je vso svojo artilerijo. Ta bitka je pravi Sedan za Angleže in to tembolj, ker zdaj nimajo nikake armade na razpolaganje. Predno zberejo novo večjo vojsko in jo spravijo na bojišče, preteče še več mesecev. V tem bodo Buri prodirali v Kaplandijo, holandsko prebivalstvo se jim pridruži in jako težko bo Angležem, jih ukrotiti, če se jim sploh posreči. Poraz v južni Afriki je uničil vojni prestiže Velike Britanije in prav lahko se zgodi, da postane vojna v južni Afriki za angleško gospodstvo to isto, kar je bila ustaja v sedanjih Zjedinjenih državah pred 100 leti.

Obrtnija.

Razmišljanja.

Lepo je, da se govori
Navdušeno za dom in poje;
Še lepše pa se meni zdi,
Če zanj gre vsak na delo svoje.
Štritar.

Pravi se in istina je, da človek toliko velja, kolikor zna. V današnjih materialističnih časih pa je še istinitejše, da človek toliko velja, kolikor ima in kar velja za posameznika, to velja in še v veliko večji meri za narod.

Narod, ki ni šel samo za tem, da si pridobi duševnih zakladov, ampak je šel v prvi vrsti za tem, da si znatno opomore in utrdi in šele na tej utrdbi zidal svoje duševne gradove, tisti narod je čvrst, on napreduje na vseh črtah prosvete in on se tudi s prosvetnimi

sredstvi jači in čimdalje bolj krepča. Vsi drugi narodi pa, ki niso šli za tem, oni so zaostali v vsakem oziru.

Zgodovina nas uči, da je kultura cvela in rodila bujni sad le tam, kjer je bilo blagostanje doma. — Dokler je bila namreč na pr. Italija gmotno trdna, dokler so laške ladije nosile blago v širen svet in je v Italiji cvela kupčija, dotlej je bilo v Italiji vsega in v obili meri. Kako vse narobe pa je v Italiji zdaj, ko so drugi narodi uzeli v zakup trgovino in kupčijo in so jeli poleg tega tudi izvažati svoje industrijalne izdelke in to celo v Italijo.

Tam, kjer gre denar vedno le ven in ne noter, pa tudi ne ostaja v deželi, tam je zlo, kar je samo ob sebi jasno, da se taka dežela nikdar ne more ojačiti, pač pa se vedno bolj slabi in bliža gospodarskemu propadu.

Kaj je in kaj vse napravi denar, vidimo lahko v Nemčiji. Nemčija se ne ponaša samo z vojsko, koji ga ni para, ampak v nji cvete industrija, kakor v nobeni avropejskih in tudi prekmorskih držav. Izvoz Nemčije se večja od dne do dne, od leta do leta in s tem rase tudi gmotno blagostanje in kulturni napredek v Nemčiji in od tod tudi vpliv in moč Nemčije. Vse to pa je napravil denar, napravile so francoske milijarde.

Denar sam na sebi je tudi le mrtva stvar in zbog tega je treba poleg denarja tudi podjetnega in naprednega duha, ki se ne zadovoljuje s tem, kar je in lahko mine in zgine, ampak ki rine naprej in skuša pomnožiti in poboljšati to, kar je že tu in poleg tega tudi stvoriti kaj novega in boljšega.

Slovenci še nismo popolnoma pri kraju. Še imamo nekaj shranjenih grošev, to vsaj nam pravijo izkazi naših hranilnic. Tudi gojimo še kupčijo z lesom, ki tvori naš edini izvoz in donaša nekaj čistih tisočakov. Toda grebeše in krila iz domačega platna so prerobate za našo omehkuženo kožo. Domače raševine tudi ne dobiš več pri vsaki hiši. O jirhovini pa niti govora ni več. Ker pa imamo sram uzbojen, kakor kdaj poprej in se v resnici ne spodobi, da bi hodili v adamovi obleki po svetu in nas poleg tega po zimi sili mraz, da denemo še kaj več čez pleča, zato treba nam je obleke, ki pa stane mnogo grošev, ki ne grejo le iz hiše, ampak tudi iz dežele, ker vse, kar visi na nas, ni domače, ampak tuje blago, tuji proizvod. — Naši želodci so tudi precej junaški in često bi prebavili kaj več, kakor smo jim v stanu dati. Naša remlja pa ne da je dovolj, da bi pravilno tolažili svoje gladne želodce. Dovažati moramo toraj tudi hrano, ki stane mnogo grošev. — Kava se pije v slednji slovenski hiši. Sladkor pa, ki si z njim sladimo svoje življenje, ni domač pridelek, ampak prihaj iz zemelj češke kraljevine. Bobovo kavo pa, ki čimbolj izpodkopava krepost naših živcev, dobivamo po največ iz Brasilije. — Za to in za mnogo drugih stvari pošiljamo svoje groše izven domovine in če bode šlo to tako dalje, izdali bomo vse, do zadnjega groša.

Viri naših dohodkov so vedno manjši in redkeji. Živnoreja in vinoreja daje le malo iz sebe. Lesna trgo-